

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЛЬВІВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»
ІНСТИТУТ ПРАВА, ПСИХОЛОГІЇ ТА ІННОВАЦІЙНОЇ ОСВІТИ

Кафедра кримінального права і процесу

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ЗАХИСТУ ПРАВ ТА СВОБОД ЛЮДИНИ
В УМОВАХ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ
В ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ПРОСТІР**

Матеріали Міжнародної конференції

м. Львів, 30 жовтня 2020 року

Відповідальні за випуск матеріалів конференції:

Гумін О.М. – доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри кримінального права і процесу Інституту права, психології та інноваційної освіти Національного університету «Львівська політехніка»;

Гузела М.В. – кандидат юридичних наук, доцент кафедри кримінального права і процесу Інституту права, психології та інноваційної освіти Національного університету «Львівська політехніка».

*Рекомендовано до друку Вченою радою Інституту права,
психології та інноваційної освіти
Національного університету «Львівська політехніка»
(Протокол № 5/20 від 16 листопада 2020 року)*

Актуальні проблеми забезпечення захисту прав та свобод людини в умовах інтеграції України в європейський простір: збірник матеріалів Міжнародної конференції (2020; Львів).

Матеріали Міжнародної конференції "Актуальні проблеми забезпечення захисту прав та свобод людини в умовах інтеграції України в європейський простір", 30 жовтня 2020 року; кафедра кримінального права і процесу Інституту права, психології та інноваційної освіти Національного університету «Львівська політехніка». – Львів : СПОЛОМ, 2020. – 428 с. – Бібліографія в кінці публікації.

Вміщено тези виступів учасників Міжнародної конференції щодо актуальних проблем вдосконалення правового механізму забезпечення захисту прав та свобод людини і громадянина в умовах євроінтеграції України.

Для науковців, науково-педагогічних працівників вищих юридичних навчальних закладів, наукових установ, студентів, аспірантів, докторантів, практичних працівників.

Тези подаються у авторській редакції.

Відповідальність за зміст поданого матеріалу несуть автори.

нагляду за ними, точного і неухильного виконання ними своїх обов'язків, перегляду кореспонденції, огляду посилок, передач, бандеролей, застосування заходів стягнення і безпеки, проведення оперативно-розшукових та інших заходів, які безпосередньо спрямовані на профілактику злочинів з боку засуджених.

Отже, проаналізувавши поняття режиму в установах виконання покарань та визначивши його основні функції, можна зробити наступні висновки.

По-перше, всі функції режиму спрямовані на досягнення одних і тих самих цілей: виховання у засуджених дисциплінованості; добровільне виконання ними правил поведінки; виключення можливостей для вчинення правопорушень і, врешті-решт – на їх виправлення і ре соціалізацію.

По-друге, до основних функцій режиму в установах відбування покарань можна віднести наступні: каральна, забезпечення ефективного застосування заходів виправного впливу, виховна, регулювання кримінально-правової кари, спеціальне та загальне попередження.

1. *Кримінально-виконавчий кодекс України від 03.07.2020.* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1129-15/conv#n682>;
2. *Жук О.М. Режим в установах виконання покарань як основний засіб виправлення та ресоціалізації жінок, засуджених до позбавлення волі. Часопис Київського університету права. 2014. №1. С. 279 – 282.* URL: file:///C:/Users/Admin/Downloads/Chkur_2014_1_66.pdf;
3. *Кримінально-виконавче право. Конспект лекцій. 2019.* URL: <http://meگو.info/%D0%BC%D0%B0%D1%82%D0%B5%D1%80%D1%96%D0%B0%D0%BB/%D0%B2%D1%81%D1%82%D1%83%D0%BF-2>.

Ігор Огерук
доцент кафедри права
Університету Короля Данила
(м. Івано-Франківськ),
кандидат юридичних наук, доцент

ОСОБЛИВОСТІ РОЗМЕЖУВАННЯ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА СТ. 368 ТА Ч.2 ТА Ч. 3 СТ. 369² КК УКРАЇНИ

У світовому Індексі сприйняття корупції (СРІ) за 2019 рік наша країна отримала 30 балів зі 100 можливих та зайняла 126 місце серед 180 країн, що є досить посереднім результатом. За минулий рік Україна погіршила свої показники у порівнянні з 2018 роком (32 балів, 120 місце) та фактично повернулася на рівень 2017 року. Очевидно, що зусиль, яких докладає наша держава у протидії корупції явно недостатньо, оскільки з-поміж своїх сусідів Україна змогла обійти лише Російську Федерацію (28 балів). Натомість решта мають вищі оцінки: Польща – 58, Словаччина – 50, Румунія – 44, Угорщина – 44, Білорусь – 45, Молдова – 32 балів [1]. Очевидно, що вирішення проблеми корупції неможливе без комплексного підходу, який включає в себе і притягнення до відповідальності осіб, що вчинили кримінально-карані корупційні діяння. Одним із проблемних питань, пов'язаних саме із

призначенням покарання за корупційні злочини є те, що винні особи різними шляхами намагаються уникнути покарання, або, бодай, пом'якшити його, в тому числі використовуючи недосконалість законодавчої бази в цілому та Кримінального кодексу України зокрема.

Аналізуючи положення ст. 368 та ч. 2 та ч. 3 ст. 369² Кримінального кодексу України, можна констатувати, що об'єктивна сторона вказаних злочинів полягає у прийнятті пропозиції, обіцянки або одержанні неправомірної вигоди. В першому випадку, неправомірна вигода отримується за вчинення чи невчинення службовою особою в інтересах того, хто пропонує, обіцяє чи надає неправомірну вигоду, чи в інтересах третьої особи будь-якої дії з використанням наданої їй влади чи службового становища. В другому випадку неправомірна вигода отримується за вплив на прийняття рішення особою, уповноваженою на виконання функцій держави або місцевого самоврядування. Розглядаючи покарання, які передбачені за вказані діяння, можна зазначити, що покарання за зловживанням впливом, передбачені ст. 369² КК України, є більш м'якими: штраф та позбавлення волі на строк від 3 до 5 років за ч. 2, та позбавлення волі на строк від 3 до 8 років за ч. 3. Стаття 368 КК України передбачає більш суворіші покарання: штраф, арешт на строк від 3 до 6 місяців, або позбавлення волі на строк від 2 до 4 років за ч. 1; позбавлення волі на строк від 3 до 6 років за ч. 2; позбавлення волі на строк від 5 до 10 років за ч. 3; позбавлення волі на строк від 8 до 12 років за ч. 4. Крім цього, кожна частина ст. 368 КК України передбачає як покарання позбавлення права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до 3 років, а ч. 4 додатково передбачає конфіскацію майна. Перелік кваліфікуючих обставин, від яких залежить тяжкість скоєного та, відповідно, тяжкість покарання, у ст. 368 КК України також ширший: він передбачає розмір неправомірної вигоди, вчинення діяння за попередньою змовою групою осіб, або повторно, або поєднане з вимаганням неправомірної вигоди, або службовою особою, яка займає відповідальне становище чи особливо відповідальне становище. Натомість, ст. 369² передбачає тільки одну кваліфікуючу обставину – вимагання неправомірної вигоди [2].

Цілком логічно, що зловмисники в окремих ситуація, особливо, якщо є хоч найменші підстави, намагаються уникнути відповідальності за ст. 368 КК України та перекваліфікувати кримінальне провадження щодо себе відповідно до ст. 369² КК України, щоб понести якомога менше покарання. Особливо це стосується випадків, коли неправомірну вигоду отримує керівник певного органу державної влади, установи, підприємства чи організації або їх структурних одиниць, у підпорядкуванні якого є особи, уповноважені на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, за вирішення питань, що відносяться до компетенції того підрозділу, який вони очолюють.

З одного боку, тлумачний словник української мови тлумачить поняття «керівник» як «той, хто керує ким-, чим-небудь, очолює когось, щось» [3, Т. 4, с. 142]. Підлеглого він визначає як того, «який перебуває в залежності від кого-, чого-небудь, підпорядкований комусь, чомусь» [3, Т. 6, с. 448]. Відповідно, той чи інший вплив керівника на підлеглого апріорі закладений у їхні відносини. З цього випливає висновок, що керівник так чи інакше впливає на прийняття

рішень своїми підлеглими. Такий вплив може здійснюватися як в рамках виконання керівником своїх посадових обов'язків, так і може виходити за такі рамки. Якщо такий вплив виходить за рамки виконання посадових обов'язків, то він проявляється через дружні та наставницькі стосунки. Це відбувається тому, що керівники, як правило, більш старші за віком, мають більший життєвий досвід, а тому користуються певним авторитетом серед підлеглих. Крім цього, слід враховувати бажання окремих підлеглих догодити своєму керівнику, маючи на увазі, насамперед, свої власні інтереси. В разі застосування таких підходів впливу, безпосередньо не пов'язаних із виконання особою своїх службових повноважень, можна говорити про застосування до неї ст. 369² КК України.

З іншого боку, необхідно враховувати окремі положення законодавства України, зокрема Законів України «Про державну службу», «Про центральні органи виконавчої влади», «Про місцеві державні адміністрації», «Про місцеве самоврядування в Україні», а також нормативних актів, які детально регламентують діяльність органів влади, установ, підприємств, організацій. Там зазначається, що до компетенції керівників, які мають у підпорядкуванні осіб, уповноважених на виконання функцій держави, як правило, відноситься організація та контроль роботи очолюваних ними органів. Відповідно, можна констатувати, що віддання чи невідання офіційних вказівок, наказів, доручень тощо підлеглим в рамках виконання своїх посадових обов'язків з метою вирішення питання, за яке було надано неправомірну вигоду, є нічим іншим як вчиненням чи невчиненням службовою особою в інтересах того, хто пропонує, обіцяє чи надає неправомірну вигоду, чи в інтересах третьої особи будь-якої дії з використанням наданої їй влади чи службового становища, що передбачено ст. 368 КК України.

Таким чином, при розмежуванні кримінальної відповідальності за ст. 368 та ч.2 та ч. 3 ст. 369² КК України у ситуаціях, коли неправомірну вигоду отримує керівник певного органу державної влади, установи, підприємства чи організації або їх структурних одиниць, у підпорядкуванні якого є особи, уповноважені на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, за вирішення питань, що відносяться до компетенції того підрозділу, який вони очолюють, необхідно враховувати обставини, за яких вчинявся вплив на підлеглих. Якщо вплив було застосовано в рамках виконання керівником своїх посадових обов'язків шляхом віддання чи невідання відповідних вказівок, наказів, доручень тощо, то до нього повинна застосовуватись ст. 368 КК України. Якщо вплив на підлеглого виходить за рамки виконання посадових обов'язків і здійснювався через дружні та наставницькі стосунки, то повинна застосовуватись ст. 369² КК України.

1. Індекс корупції CPI-2018. Transparency International Україна : веб-сайт. URL: <https://ti-ukraine.org/research/indeks-spryinyattya-koruptsiyi-2019> (дата звернення: 23.09.2020).

2. Кримінальний кодекс України. Верховна Рада України : веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (дата звернення: 23.09.2020).

3. Словник української мови : [в 11 т.] / АН Української РСР, Ін-т мовознав. ім. О. О. Потебні ; редкол.: І. К. Білодід (голова) [та ін.]. Київ : Наук. думка, 1970. 1980.